

KATEDRA
INFORMATIKY

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Paradigmata programování 1

1 Symbolické výrazy

Michal Krupka

Obsah

- 1 Úvod
- 2 Lisp jako kalkulačka
- 3 Symbolické výrazy
- 4 Vyhodnocování symbolických výrazů
- 5 Logické hodnoty a predikáty
- 6 Speciální operátory

Obsah

- 1 Úvod
- 2 Lisp jako kalkulačka**
- 3 Symbolické výrazy
- 4 Vyhodnocování symbolických výrazů
- 5 Logické hodnoty a predikáty
- 6 Speciální operátory

Obsah

- 1 Úvod
- 2 Lisp jako kalkulačka
- 3 Symbolické výrazy**
- 4 Vyhodnocování symbolických výrazů
- 5 Logické hodnoty a predikáty
- 6 Speciální operátory

Symbolické výrazy

Symbolické výrazy

Symbolický výraz (expression) je

- jednoduchý výraz, neboli *atom*, nebo
- složený výraz, neboli *seznam*.

Symbolické výrazy

Symbolický výraz (expression) je

- jednoduchý výraz, neboli *atom*, nebo
- složený výraz, neboli *seznam*.

Jednoduchý výraz (atom) je

- číslo nebo
- symbol nebo
- ...

Symbolické výrazy

Symbolický výraz (expression) je

- jednoduchý výraz, neboli *atom*, nebo
- složený výraz, neboli *seznam*.

Jednoduchý výraz (atom) je

- číslo nebo
- symbol nebo
- ...

Číslo: 10, -5, 2/3, 0.0, 0.4999999999999999D0, 1.2246063538223773D-16, #C(0.0 1.0).

Symbol: pi, r, a1, sqrt, +, /, 1+1.

Symbolické výrazy

Složený výraz, seznam je posloupnost jednoho nebo více výrazů. Těmto výrazům říkáme prvky složeného výrazu (seznamu) Jsou odděleny mezerami nebo jinými prázdnými znaky. Složený výraz začíná levou a končí pravou kulatou závorkou.

Symbolické výrazy

Složený výraz, seznam je posloupnost jednoho nebo více výrazů. Těmto výrazům říkáme **prvky složeného výrazu (seznamu)** Jsou odděleny mezerami nebo jinými prázdnými znaky. Složený výraz začíná levou a končí pravou kulatou závorkou.

Příklady složených výrazů:

- `(+ 1 2)`
- `(+)`
- `(1 2 3)`
- `(1 + 2 + 3)`
- `(* (sin (/ pi 4))
      (sin (/ pi 4)))`

Symbolické výrazy

Toto **nej**sou symbolické výrazy:

-)
- (+ (- 10 11))
- ah oj

Vytváření složených výrazů

První symbol v seznamu označuje **název** výrazu (např. matematického: součet, rozdíl, součin, podíl). Označuje tedy **poslední** operaci prováděnou ve výpočtu.

Vytváření složených výrazů

První symbol v seznamu označuje **název** výrazu (např. matematického: součet, rozdíl, součin, podíl). Označuje tedy **poslední** operaci prováděnou ve výpočtu.

Například výraz

$$\frac{5 - 3}{5 + 3}$$

Vytváření složených výrazů

První symbol v seznamu označuje **název** výrazu (např. matematického: součet, rozdíl, součin, podíl). Označuje tedy **poslední** operaci prováděnou ve výpočtu.

Například výraz

$$\frac{5 - 3}{5 + 3}$$

je **podíl**:

(/)

Vytváření složených výrazů

První symbol v seznamu označuje **název** výrazu (např. matematického: součet, rozdíl, součin, podíl). Označuje tedy **poslední** operaci prováděnou ve výpočtu.

Například výraz

$$\frac{5 - 3}{5 + 3}$$

je **podíl** rozdílů:

(/ (- 5 3))

Vytváření složených výrazů

První symbol v seznamu označuje **název** výrazu (např. matematického: součet, rozdíl, součin, podíl). Označuje tedy **poslední** operaci prováděnou ve výpočtu.

Například výraz

$$\frac{5 - 3}{5 + 3}$$

je **podíl** **rozdílu** a **součtu**:

```
(/ (- 5 3) (+ 5 3))
```


Vytváření složených výrazů

První symbol v seznamu označuje **název** výrazu (např. matematického: součet, rozdíl, součin, podíl). Označuje tedy **poslední** operaci prováděnou ve výpočtu.

Například výraz

$$\frac{5 - 3}{5 + 3}$$

je **podíl** **rozdílu** a **součtu**:

```
(/ (- 5 3) (+ 5 3))
```

Pro přehlednost:

```
(/ (- 5 3)  
  (+ 5 3))
```

Vytváření symbolických výrazů

Výraz

$$\sin\left(\frac{5-3}{5+3} \cdot \pi\right)$$

Vytváření symbolických výrazů

Výraz

$$\sin\left(\frac{5-3}{5+3} \cdot \pi\right)$$

je **sinus**:

(sin
)

Vytváření symbolických výrazů

Výraz

$$\sin\left(\frac{5-3}{5+3} \cdot \pi\right)$$

je **sinus** součinu:

```
(sin (*  
      ))
```

Vytváření symbolických výrazů

Výraz

$$\sin\left(\frac{5-3}{5+3} \cdot \pi\right)$$

je **sinus** součinu **dříve uvedeného podílu**:

```
(sin (* (/ (- 5 3) (+ 5 3)))
```

Vytváření symbolických výrazů

Výraz

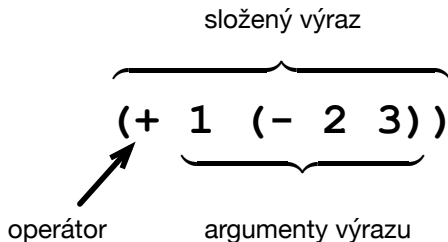
$$\sin\left(\frac{5-3}{5+3} \cdot \pi\right)$$

je **sinus** součinu **dříve uvedeného podílu** a **čísla π** :

```
(sin (* (/ (- 5 3) (+ 5 3))  
        pi))
```

Terminologie pro složené výrazy (seznamy)

Terminologie pro složené výrazy (seznamy)

Operátor: co se má udělat

Argumenty výrazu: s čím se to má udělat

(Tedy: „sečti číslo 1 a rozdíl čísel 2 a 3“)

Prefixová notace

Lisp důsledně používá tzv. **prefixovou notaci**: operátor je vždy uveden *před* ostatními výrazy. To je velké zjednodušení proti ostatním programovacím jazykům i matematice:

Prefixová notace

Lisp důsledně používá tzv. **prefixovou notaci**: operátor je vždy uveden *před* ostatními výrazy. To je velké zjednodušení proti ostatním programovacím jazykům i matematice:

prefix: $\sin x$, -5

infix: $x + y \cdot z - 3$, operátory $+$, $\cdot$, $-$ jsou uprostřed (komplikace: přednost operací)

postfix: $10!$, operátor $!$ je na konci

a další: x^y , $\sqrt[3]{10}$, $\frac{5}{6}$, $\bar{z}$, $|z|$, $\int_a^b 2x \, dx$

Obsah

- 1 Úvod
- 2 Lisp jako kalkulačka
- 3 Symbolické výrazy
- 4 Vyhodnocování symbolických výrazů**
- 5 Logické hodnoty a predikáty
- 6 Speciální operátory

Vyhodnocovací proces

Číslo $\frac{1}{4}$ je hodnotou symbolického výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$.

Vyhodnocovací proces

Číslo $\frac{1}{4}$ je hodnotou symbolického výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$.

Zjednodušený vyhodnocovací proces:

Vyhodnocení výrazu E

Je-li E symbol, výsledkem je hodnota symbolu E .

Je-li E jiný atom než symbol, výsledkem je E .

Je-li E seznam s operátorem o a dalšími výrazy $a_1 \dots a_n$, pak o musí být symbol a

- 1 zjistí se funkce f , kterou operátor o označuje,
- 2 zjistí se hodnoty $v_1 \dots v_n$ výrazů $a_1 \dots a_n$ (opět vyhodnocovacím procesem).
- 3 Výsledkem je výsledek aplikace funkce f na hodnoty $v_1 \dots v_n$.

Hodnota symbolu

Symbol: **jméno** hodnoty. Například:

```
> pi  
3.141592653589793D0
```

Hodnotou symbolu pi je číslo 3.141592653589793D0.

Hodnota symbolu

Symbol: **jméno** hodnoty. Například:

```
> pi  
3.141592653589793D0
```

Hodnotou symbolu `pi` je číslo 3.141592653589793D0.

- `pi` je proměnná (variable).
- Symbol `pi` je na hodnotu **navázán**.

Hodnota symbolu

Symbol: **jméno** hodnoty. Například:

```
> pi  
3.141592653589793D0
```

Hodnotou symbolu `pi` je číslo 3.141592653589793D0.

- `pi` je proměnná (variable).
- Symbol `pi` je na hodnotu **navázán**.

Symbol `r` nemá hodnotu.

Funkce

- funkce: ucelená část programu obsahující výpočet
- název funkce
- argumenty aplikace funkce
- aplikace funkce

Vyhodnocovací proces: příklad

Vyhodnocení výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$

Vyhodnocovací proces: příklad

Vyhodnocení výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$

Je to složený výraz, jeho operátor $/$ označuje funkci dělení.

Vyhodnocovací proces: příklad

Vyhodnocení výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$

Je to složený výraz, jeho operátor $/$ označuje funkci dělení.

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocovací proces: příklad

Vyhodnocení výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$

Je to složený výraz, jeho operátor $/$ označuje funkci dělení.

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu $(- 5 3)$

Vyhodnocovací proces: příklad

Vyhodnocení výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$

Je to složený výraz, jeho operátor $/$ označuje funkci dělení.

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu $(- 5 3)$

Je to složený výraz, operátor $-$ označuje funkci rozdílu:

Vyhodnocovací proces: příklad

Vyhodnocení výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$

Je to složený výraz, jeho operátor $/$ označuje funkci dělení.

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu $(- 5 3)$

Je to složený výraz, operátor $-$ označuje funkci rozdílu:

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocovací proces: příklad

Vyhodnocení výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$

Je to složený výraz, jeho operátor $/$ označuje funkci dělení.

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu $(- 5 3)$

Je to složený výraz, operátor $-$ označuje funkci rozdílu:

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu 5

Vyhodnocovací proces: příklad

Vyhodnocení výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$

Je to složený výraz, jeho operátor $/$ označuje funkci dělení.

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu $(- 5 3)$

Je to složený výraz, operátor $-$ označuje funkci rozdílu:

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu 5

Je to číslo, výsledkem je číslo 5

Vyhodnocovací proces: příklad

Vyhodnocení výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$

Je to složený výraz, jeho operátor $/$ označuje funkci dělení.

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu $(- 5 3)$

Je to složený výraz, operátor $-$ označuje funkci rozdílu:

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu 5

Je to číslo, výsledkem je číslo 5

Vyhodnocení výrazu 3

Vyhodnocovací proces: příklad

Vyhodnocení výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$

Je to složený výraz, jeho operátor $/$ označuje funkci dělení.

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu $(- 5 3)$

Je to složený výraz, operátor $-$ označuje funkci rozdílu:

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu 5

Je to číslo, výsledkem je číslo 5

Vyhodnocení výrazu 3

Je to číslo, výsledkem je číslo 3

Vyhodnocovací proces: příklad

Vyhodnocení výrazu $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$

Je to složený výraz, jeho operátor $/$ označuje funkci dělení.

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu $(- 5 3)$

Je to složený výraz, operátor $-$ označuje funkci rozdílu:

Vyhodnotí se další výrazy:

Vyhodnocení výrazu 5

Je to číslo, výsledkem je číslo 5

Vyhodnocení výrazu 3

Je to číslo, výsledkem je číslo 3

Výsledkem je výsledek aplikace funkce $-$ na argumenty 5 a 3, tedy 2

Vyhodnocovací proces: příklad (pokračování)

(vyhodnocujeme výraz $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$)

Vyhodnocení výrazu $(+ 5 3)$

Vyhodnocovací proces: příklad (pokračování)

(vyhodnocujeme výraz $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$)

Vyhodnocení výrazu $(+ 5 3)$

Je to složený výraz, jeho operátor $+$ označuje funkci sčítání

Vyhodnocovací proces: příklad (pokračování)

(vyhodnocujeme výraz $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$)

Vyhodnocení výrazu $(+ 5 3)$

Je to složený výraz, jeho operátor $+$ označuje funkci sčítání
pak se vyhodnotí další výrazy:

Vyhodnocovací proces: příklad (pokračování)

(vyhodnocujeme výraz $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$)

Vyhodnocení výrazu $(+ 5 3)$

Je to složený výraz, jeho operátor $+$ označuje funkci sčítání
pak se vyhodnotí další výrazy:

Vyhodnocení výrazu 5

Vyhodnocovací proces: příklad (pokračování)

(vyhodnocujeme výraz $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$)

Vyhodnocení výrazu $(+ 5 3)$

Je to složený výraz, jeho operátor $+$ označuje funkci sčítání

pak se vyhodnotí další výrazy:

Vyhodnocení výrazu 5

Je to číslo, výsledkem je číslo 5

Vyhodnocovací proces: příklad (pokračování)

(vyhodnocujeme výraz $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$)

Vyhodnocení výrazu $(+ 5 3)$

Je to složený výraz, jeho operátor $+$ označuje funkci sčítání

pak se vyhodnotí další výrazy:

Vyhodnocení výrazu 5

Je to číslo, výsledkem je číslo 5

Vyhodnocení výrazu 3

Vyhodnocovací proces: příklad (pokračování)

(vyhodnocujeme výraz $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$)

Vyhodnocení výrazu $(+ 5 3)$

Je to složený výraz, jeho operátor $+$ označuje funkci sčítání

pak se vyhodnotí další výrazy:

Vyhodnocení výrazu 5

Je to číslo, výsledkem je číslo 5

Vyhodnocení výrazu 3

Je to číslo, výsledkem je číslo 3

Vyhodnocovací proces: příklad (pokračování)

(vyhodnocujeme výraz $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$)

Vyhodnocení výrazu $(+ 5 3)$

Je to složený výraz, jeho operátor $+$ označuje funkci sčítání
pak se vyhodnotí další výrazy:

Vyhodnocení výrazu 5

Je to číslo, výsledkem je číslo 5

Vyhodnocení výrazu 3

Je to číslo, výsledkem je číslo 3

Výsledkem je aplikace funkce $+$ na argumenty 5 a 3 , tedy 8

Vyhodnocovací proces: příklad (pokračování)

(vyhodnocujeme výraz $(/ (- 5 3) (+ 5 3))$)

Vyhodnocení výrazu $(+ 5 3)$

Je to složený výraz, jeho operátor $+$ označuje funkci sčítání
pak se vyhodnotí další výrazy:

Vyhodnocení výrazu 5

Je to číslo, výsledkem je číslo 5

Vyhodnocení výrazu 3

Je to číslo, výsledkem je číslo 3

Výsledkem je aplikace funkce $+$ na argumenty 5 a 3 , tedy 8

Výsledkem je aplikace funkce $/$ na argumenty 2 a 8 , tedy $1/4$

Obsah

- 1 Úvod
- 2 Lisp jako kalkulačka
- 3 Symbolické výrazy
- 4 Vyhodnocování symbolických výrazů
- 5 Logické hodnoty a predikáty**
- 6 Speciální operátory

Obsah

- 1 Úvod
- 2 Lisp jako kalkulačka
- 3 Symbolické výrazy
- 4 Vyhodnocování symbolických výrazů
- 5 Logické hodnoty a predikáty
- 6 Speciální operátory**

Operátory if a bind

Podmíněný výraz je složený výraz s operátorem `if`. Takový výraz musí mít za operátorem tři podvýrazy. Vyhodnocuje se takto:

Vyhodnocení výrazu (`if a b c`)

- 1 Vyhodnotí se `a` na hodnotu `u`.
- 2 Pokud je `u` rovno `NIL`, vyhodnotí se `c` a vrátí jeho hodnota.
- 3 Pokud není, vyhodnotí se `b` a vrátí jeho hodnota.

Operátory if a bind

Podmíněný výraz je složený výraz s operátorem `if`. Takový výraz musí mít za operátorem tři podvýrazy. Vyhodnocuje se takto:

Vyhodnocení výrazu (`if a b c`)

- 1 Vyhodnotí se `a` na hodnotu `u`.
- 2 Pokud je `u` rovno `NIL`, vyhodnotí se `c` a vrátí jeho hodnota.
- 3 Pokud není, vyhodnotí se `b` a vrátí jeho hodnota.

Výraz s operátorem bind musí mít za operátorem dva podvýrazy, z nichž první musí být symbol. Operátor nastaví jeho hodnotu na hodnotu posledního podvýrazu.

Vyhodnocení výrazu (`bind a b`)

- 1 Vyhodnotí se `b`.
- 2 Hodnota symbolu `a` se nastaví na tuto hodnotu.

Operátor `bind` udělá ze symbolu `a` tak zvanou *proměnnou listeneru* (*Listener Variable*), které se od ostatních proměnných významně liší. Podrobnosti si vysvětlíme později.

Vyhodnocovací proces (znovu)

Vyhodnocovací proces (znovu)

Vyhodnocení výrazu E

Je-li E symbol, výsledkem je hodnota symbolu E .

Je-li E jiný atom než symbol, výsledkem je E .

Je-li E seznam s operátorem o a dalšími prvky $a_1 \dots a_n$, pak operátor o musí být symbol a vykoná se následující:

Jestliže o je speciální operátor, seznam se vyhodnotí podle pravidel tohoto operátoru.

Jinak **1** se zjistí funkce f , kterou symbol o označuje,

2 zjistí se hodnoty $v_1 \dots v_n$ výrazů $a_1 \dots a_n$ (opět vyhodnocovacím procesem).

3 Výsledkem je výsledek aplikace funkce f na hodnoty $v_1 \dots v_n$.